

**DENA 2454
DCLE 2454**

SECOND PUBLIC EXAMINATION

HONOUR SCHOOL OF ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE (COURSE I)

HONOUR SCHOOL OF CLASSICS AND ENGLISH

PAPER 8 (h) (vi) and B21 MEDIEVAL WELSH LANGUAGE AND LITERATURE I

Wednesday, 28 May 2003, 2.30 pm – 5.30 pm

Time allowed - Three hours

**Answer Question 1 and *two* others. You should pay attention in your answers to
the precise terms of the questions.**

Do not turn over until told that you may do so.

Answer Question 1 and two others. You should pay careful attention in your answers to the precise terms of the question.

1. Translate into idiomatic modern English *three* passages, choosing *one* from each section, and comment on any points of special interest in their subject-matter and their linguistic forms

SECTION A

- (a) Kynhewi a oruc Pwyll, cany bu attep a rodassei 'Taw hyt y mynnych,' heb y Riannon, 'ny bu uuscrellach gwr ar y synwyr e hun nog ry uuost ti ' 'Arglwydes,' heb ef, 'ny wydwn i pwy oed ef.' 'Llyna y gwr y mynyssit uy rod i idaw o'm hanuod,' heb hi, 'Guawl uab Clut, gwr tormynnawc kyuethawc A chan derw yt dywedut y geir a dywedeist, dyro u i idaw rac anglot yt.' 'Arglwydes,' heb ef, 'ny wnn i pa ryw attep yw hwnnw Ny allaf u i arnaf a dywedy d i uyth ' 'Dyro d i u i idaw ef,' heb hi, 'a m i a wnaf na chaffo ef uiu i uyth.' 'Pa furyf uyd hynny?' heb y Pwyll. 'M i a rodaf i'th law got uechan,' heb hi, 'a chadw honno gennyt yn da Ac ef a eirch y wled a'r arlwy a'r darmerth. Ac nyt oes y'th uedyant di hynny. A miu i a rodaf y wled y'r teulu a'r nueroed,' heb hi, 'a hwnnw uyd dy attep am hynny '
- (b) Parth a'r dyd Riannon a deffroes, ac a dywot, 'A wraged,' heb hi, 'mae y mab?' 'Arglwydes,' heb wy, 'na ouyn d i y ni y mab Nyt oes ohonam ni namyn cleiseu a dyrnodeu yn ymdaraw a thi; a diamheu yw gennym na welsam eiroet uilwraeth yn un wreic kymeint ac ynot ti, ac ny thygyawd ynni ymdaraw a thi. Neur diffetheeist du hun dy uab, ac na hawl ef ynni.' 'A druein,' heb y Riannon, 'yr yr Arglwyd Duw a wyr pob peth, na yrrwch geu arnaf Duw a wyr pob peth a wyr bot yn eu hynny arnaf i Ac os ouyn yssyd arnawch i, ym kyffes y Duw, mi a'ch differaf ' 'Dioer,' heb wy, 'ny adwn ni drwc arnam ny hunein yr dyn yn y byt ' 'A druein,' heb hitheu, 'ny chewch un drwc yr dywedut y wirioned.' Yr a dywettei hi yn dec ac yn druan, ny chaffei namyn yr un atteb gan y gwraged

- (c) E chwedyl a doeth at Uendigeituran, bot Matholwch yn adaw y llys, heb ouyn, heb ganhyat A chenadeu a aeth y ouyn idaw, paham oed hynny. Sef kennadeu a aeth, Idic uab Anarawc ac Eueyd Hir Y guyr hynny a'y godiwawd, ac a ouynyssant idaw, pa darpar oed yr eidaw, a pha achaws yd oed yn mynet e ymdeith 'Dioer,' heb ynteu, 'peı ys guypwn, ny down yma Cwbyl waradwyd a geueis Ac ny duc neb kyrch waeth no'r dugum ymma A reuedawt rygyueryw a mi 'Beth yw hynny,' heb wynt 'Rodı Bronwen uerch Lyr ym, yn tryded prif rienı yr ynys honn, ac yn uerch y urenhin Ynys y Kedeyrn, a chyscu genthi, a gwedy hynny uy gwaradwydaw. A ryued oed genhyf, nat kyn rodı morwyn gystal a honno ym, y gwneit y gwaradwyd a wnelit ym 'Dioer, Arglwyd, nyt o uod y neb a uedeı y llys,' heb wynt, 'na neb o'e kyngkor y gwnaethpwyt y gwaradwyd hwnnw yt
- (d) Ac o hynny y bu y meint goruot a uu y wyr Ynys y Kedyrn. Ny bu oruot o hynny eithyr diang seithwyr, a brathu Bendigeiduran yn y troet a guenwynwaew. Sef seithwyr a dienghis, Pryderi, Manawydan, Gliuieu Eil Taran, Talyessin, ac Ynawc, Grudyeu uab Muryel, Heilyn uab Gwyn Hen
- Ac yna y peris Bendigeiduran llad y benn. 'A chymerwch chwi y penn,' heb ef, 'a dygwch hyt y Gwynuryn yn Llundein, a chledwch a'y wyneb ar Freinc ef. A chwi a uydwch ar y ford yn hir; yn Hardlech y bydwch seith mlyned ar ginyaw, ac Adar Riannon y canu ywch. A'r penn a uyd kystal gennwch y gedymdeithas ac y bu oreu gennwch, ban uu arnaf i eiryoet Ac y Guales ym Penuro y bydwch pedwarugeint mlyned Ac yny agoroch y drws parth ac Aber Henueleu, y tu ar Gernyw, y gellwch uot yno a'r penn yn dilwgyr genhwch. Ac o'r pan yr agoroch y drws hwnnw, ny ellwch uot yno Kyrchwch Lundein y gladu y penn. A chyrchwch chwi racoch drwod.'

SECTION B

(a) Manag ym, haf, mae'n gam hyn,
Myfi a fedr d'ymofyn,
Pa gyfair neu pa gyfoeth,
Pa dir ydd ei, myn Pedr ddoeth.

'Taw, fawlfardd, tau ofalfydr,
Taw, fost feistrawl hudawl hydr.
Tyngedfen sy'm, rym ramant,
Twywysawg wyf,' tes a gant,
'Dyfod dr̄imis i dyfu
Defnyddiau llafuriau llu;
A phan ddarffo do a dail
Dyfu, a gweu gwiail,
I ochel awel aeaf
I Annwfn o ddwfn ydd af '

(b) Mi a glywwn mewn gloywiaith
Ddatganu, nid methu, maith,
Darllain i'r plwyf, nid rhwyf rhus,
Efengyl yn ddifyngus.
Codi ar fryn ynn yna
Afrilladen o ddeilen dda
Ac eos gain fain fangaw
O gwr y llwyn gar ei llaw,
Clerwraig nant, i gant a gân
Cloch aberth, clau ei chwiban,
A dyrchafel yr aberth
Hyd y nen uwchben y berth,
A chrefydd i'n Dofydd Dad,
A charegl nwyf a chariad.

(c) Darogan yw mai'n draig ni
a lunia'r gwaith eleni·
o ben y llew glew ei gledd
coronir câr i Wynedd
Pam mai'r llew crafangdew cryf
mwy nog arth? Manag wrthyf
Yn aur gwaisg ar dy fraisg fraich,
yr brenin Lloegr a'r Brynaich,
pen-arglywydd wyt, paun eurglew,
ac eginynt a llin llew
Pennaf fyddy gwedy gwart,
ail rhyswr yn ôl Rhisiart.

(d) I ddr glas ydd â'r gleisiad,
i'r ail don ar ôl ei dad.
uwch yw ystad y tad tau
no man o Fynydd Mynnau
O'r ceirw yn rhedeg gorallt
y gorau'i rym a gâ'r allt;
cyrch y rhiw, fal cariwrch rhudd,
i'r adwy'r aeth Maredudd
Heliwr a gyrch i helynt,
a'r gwalch a gyfyd i'r gwynt·
chwannog fydd yr hydd yr haf,
a'r llew brych, i'r llwybr uchaf
Aed brig a blodau i bren,
aed eryr i frig derwen:
ar frig y bendefigaeth
yr wyd, Rys, fal môr ar draeth.

- 2 Does the syntax of *Pwyll* and *Branwen* suggest that they had a single author?
3. What in Middle Welsh literature suggests oral composition?
4. ‘The education of the hero is the main theme of *Pwyll*’. Discuss
- 5 Discuss the importance of women in *Pwyll* and *Branwen*
- 6 What do we learn from Dafydd ap Gwilym of the popular poetry of the time?
7. Discuss Dafydd ap Gwilym’s use of the device of the *llatai*
- 8 How useful is the concept of genre in our understanding of the work of the *cywyddwyr*?
- 9 ‘It is Iolo Goch who best transmits the tradition of the *Gogynfeirdd* to posterity’
Discuss
- 10 Discuss the development of the *marwnad* in medieval Welsh